

Noter

Innholdsfortegnelse

Note 1 - Regnskapsprinsipper	2
Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger	4
Note 3 - Segmentrapportering	6
Note 4 - Kapitaldekning	8
Note 5 - Utlån til kunder fordelt på sektor og næring	10
Note 6 - Tap på utlån og garantier	11
Note 7 - Nedskrivning på utlån og garantier	12
Note 8 - Misligholdte og tapsutsatte engasjement	13
Note 9 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	14
Note 10 - Netto renteinntekter	15
Note 11 - Andre driftskostnader	16
Note 12 - Øvrige eiendeler	17
Note 13 - Annen gjeld	18
Note 14 - Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital	19
Note 15 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter	20
Note 16 - Likviditetsrisiko	22
Note 17 - Resultat per egenkapitalbevis	23

Note 1 - Regnskapsprinsipper

SpareBank 1 SMN avlegger kvartalsregnskapet i samsvar med børsforskrift, børsregler og International Financial Reporting Standards (IFRS), godkjent av EU, herunder IAS 34 om delårsrapportering. Kvartalsregnskapet omfatter ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap og bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2016. Konsernet har i denne kvartalsrapporten benyttet de samme regnskapsprinsipper og beregningsmetoder som i siste årsregnskap.

Nye standarder og fortolkninger som ennå ikke er tatt i bruk

En rekke nye standarder, endringer til standarder og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som konsernet har valgt å ikke anvende tidlig, er de vesentligste standardene IFRS 9 "Finansielle instrumenter", IFRS 15 "Inntekter fra kundekontrakter" og IFRS 16 "Leieavtaler".

IFRS 9 Finansielle instrumenter skal erstatte dagens IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. IFRS 9 er gjeldende fra første januar 2018 og er godkjent av EU. SpareBank 1 SMN vil ikke vise sammenlignbare tall for tidligere perioder ved implementering av standarden første januar 2018.

Utfyllende informasjon om implementering av IFRS 9 i SpareBank 1 SMN finnes i note 2 i årsregnskapet 2016. IFRS 9-prosjektet har gjennom 2017 i henhold til planen fortsatt arbeidet med parallellberegninger av effekter og modellverket samt avklaringer rundt verdsettelse, klassifisering mv. Banken har besluttet å benytte tre makroøkonomiske scenarier for å ta hensyn til ikke-lineære aspekter av forventede tap. De ulike scenarier vil bli benyttet for å justere aktuelle parametre for beregning av forventet tap, og et sannsynlighetsvektet gjennomsnitt av forventet tap i henhold til respektive scenarie vil bli innregnet som tap. SpareBank 1 SMN vil beregne tapsavsetningen for eiendeler i trinn 1 og 2 etter IFRS 9 som nåverdien av eksponering (EAD) multiplisert med tapssannsynlighet (PD) multiplisert med tap ved mislighold (LGD). SpareBank 1 SMN har gruppert utlånene i tre porteføljer og foretar fremskriving i en fem års periode for hver portefølje.

I SpareBank 1 SMN er definisjonen av vesentlig endring i kredittrisiko basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer samt en "backstop". Den viktigste driveren for en vesentlig endring i kredittrisiko er kvantitativ endring i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved første gangs innregning. En endring i PD med over 150 prosent er vurdert å være en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må endringen i PD minimum være over 0,6 prosentpoeng. Kunder med mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse vil alltid flyttes til trinn 2.

Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittrisiko dersom det settes på særskilt overvåking.

Beregnete tap etter IFRS 9 øker med 18 millioner kroner for morbank og 40 millioner for konsern sammenlignet med IAS 39. Effekten føres mot egenkapital ved implementering 1. januar 2018. Det er beregnet skattefradrag for tapsavsetningen slik at nettoeffekten blir 14 millioner kroner for morbank og 31 millioner for konsern.

Konsernet har vurdert virkningen av IFRS 15 "Inntekter fra kundekontrakter" og IFRS 16 "Leieavtaler" og ser ikke at disse vil få vesentlige konsekvenser.

Hybridkapital

SpareBank 1 SMN har fra og med fjerde kvartal 2017 reklassifisert to fondsobligasjoner fra gjeld til egenkapital. Fondsobligasjonene ble reklassifisert da de ikke tilfredsstillte definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen. Endringen har medført reduserte rentekostnader i 2017 på totalt 44 mill. Sammenligningstall for 2016 er omarbeidet som vist under.

Effekter av omarbeidingen

2016	Morbank			Konsern		
	Rapportert tidligere	Korreksjon hybridkapital	Omarbeidet	Rapportert tidligere	Korreksjon hybridkapital	Omarbeidet
Resultat						
Rentekostnader	1.717	-45	1.672	1.714	-45	1.668
Skattekostnad	290	11	302	341	11	352
Resultat etter skatt	1.655	34	1.689	1.647	34	1.681
Balanse						
Ansvarlig lånekapital	3.140	-954	2.186	3.182	-954	2.228
Hybridkapital	0	950	950	0	950	950

Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. I fjorårets årsregnskap er det redegjort nærmere for vesentlige estimater og forutsetninger i note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN -konsernet har innskuddspensjonsordning. For ytterligere beskrivelse av pensjonsordningen, se note 24 i årsrapporten for 2016.

Konsernets pensjonsforpliktelser regnskapsføres i henhold til IAS 19R. Estimatavvik føres derfor direkte mot egenkapitalen og presenteres under andre inntekter og kostnader.

Ytelsesordningen ble besluttet avvirket i styremøte 21. oktober 2016. Ansatte i ytelsesordningen gikk over på innskuddsbasert pensjon fra første januar 2017, og har mottatt fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Fripoliser forvaltes av SpareBank 1 SMN pensjonskasse som fra første januar 2017 er fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Pensjonskasse som omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Styret i SpareBank 1 SMN pensjonskasse skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltagere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i SpareBank 1 SMN pensjonskasse.

Det er foretatt ny beregning av konsernets pensjonsforpliktelser per 31. desember 2017:

Økonomiske forutsetninger	31.12.16	1.1.17	31.12.17
Diskonteringsats	2,60 %	2,60 %	2,40 %
Avkastning	2,60 %	2,60 %	2,40 %
Lønnsregulering	2,25 %	2,25 %	2,25 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %	14,10 %

Demografiske forutsetninger

Dødelighet, Giftemåls sannsynlighet etc	K2013 BE
Uførhet	IR73
Frivillig avgang	2% til 50år, 0% etter 50år

Bevegelse hittil i år konsern (mill.kr)	Sikret	Usikret	Totalt
Netto pensjonsforpliktelse IB	-207	26	-181
Korrigerings mot EK IB	2	-	2
Korrigerings mot EK UB	21	-2	19
Netto pensjonskostnad	-6	2	-4
Foretakets tilskudd	19		19
Utbetalinger over drift	-	-1	-1
Netto pensjonsforpliktelse 31.12.17	-171	24	-147

Finansiell status konsern (mill. kr)	31.12.17	31.12.16
Pensjonsforpliktelse	651	641
Verdi av pensjonsmidler	-802	-826
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-151	-185
Arbeidsgiveravgift	4	4
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	-147	-181

Pensjonskostnad konsern (mill.kr)	31.12.17	31.12.16
Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	1	23
Renter	-5	-2
Gevinst ved avvikling av ytelsesordning	-	-90
Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	-4	-69
Arbeidsgiveravgift	0	6
Innskuddspensjon og AFP	43	46
Periodens pensjonskostnad	39	-17

Virksomhet holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, og klassifiseres som holdt for salg.

Eiendeler og gjeld relatert til bankens hovedkontor i Søndre Gate 4-10 i Trondheim sentrum (SpareBank 1 Kvartalet AS) er klassifisert som holdt for salg fra fjerde kvartal 2017 basert på konsernledelsen og styrets godkjenning av salget av eiendommen, samt at prosessen nå er kommet så langt at det er høyst sannsynlig at salget vil være gjennomført innen 12 måneder.

SpareBank 1 SMN aksepterte den 9. november 2017 et bud på eiendommen. SpareBank 1 SMN med datterselskaper vil leie tilbake ca. 70 prosent av arealet i en 15 års leiekontrakt med opsjoner på forlengelse. Estimert årlig brutto årsleie i 2018 er 36,4 millioner kroner. Brutto eiendomsverdi som er lagt til grunn i budet er på 755 millioner kroner, og vil gi SpareBank 1 SMN en netto gevinst etter estimert skatterabatt og transaksjonskostnader på vel 120 millioner. Budet er betinget av visse forbehold, som blant annet styregodkjenning og gjennomføring av en tilfredsstillende finansiell, juridisk og teknisk due diligence.

Transaksjonen er forventet slutført i løpet av første kvartal 2018 i form av salg av eiendomsselskapet SpareBank 1 Kvartalet AS.

31.12.17 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Virksomhetens resultat	Eierandel
Mavi XV AS konsern	49	1	6	7	-1	100 %
SpareBank 1 Kvartalet AS	600	-	6	7	-0	100 %
Sum Holdt for salg	649	1	12	14	-1	

Note 3 - Segmentrapportering

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernnivå.

Konsern 31. desember 2017

Resultatregnskap (i mill kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1			SB1-		SB1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/ elim	Total
			Markets	1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN					
Netto renteinntekter	993	977	-15	3	228	-1	-	-	-	38	2.225
Renter av anvendt kapital	144	131	-	-	-	-	-	-	-	-274	-
Sum renteinntekter	1.137	1.108	-15	3	228	-1	-	-	-	-236	2.225
Netto provisjons- og andre inntekter	789	199	369	473	55	377	-	-	-	-257	2.005
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	0	9	82	-0	-	-	349	94	224	758	758
Sum inntekter	1.926	1.315	437	477	283	376	349	94	-269	4.988	4.988
Sum driftskostnader	794	365	435	474	137	315	-	-	-152	2.369	2.369
Resultat før tap	1.132	950	2	3	146	61	349	94	-117	2.619	2.619
Tap på utlån, garantier m.v.	5	318	-	-	18	-	-	-	-	-0	341
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	1.127	632	2	3	128	61	349	94	-117	2.278	2.278
EK avkastning*)	16,6 %	10,5 %									11,5 %
Balanse											
Utlån til kunder	103.131	39.482	-	-	6.740	-	-	-	-	-569	148.784
Herav solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	-35.047	-1.666	-	-	-	-	-	-	-	0	-36.713
Individuell nedskrivning utlån	-22	-729	-	-	-12	-	-	-	-	-2	-765
Gruppenedskrivning utlån	-90	-218	-	-	-24	-	-	-	-	-15	-347
Andre eiendeler	168	4.141	2.242	612	20	323	1.569	1.149	32.070	42.295	42.295
Sum eiendeler	68.141	41.010	2.242	612	6.724	323	1.569	1.149	31.483	153.254	153.254
Innskudd fra og gjeld til kunder	37.182	38.719	-	-	-	-	-	-	-	574	76.476
Annen gjeld og egenkapital	30.959	2.290	2.242	612	6.724	323	1.569	1.149	30.909	76.778	76.778
Sum egenkapital og gjeld	68.141	41.010	2.242	612	6.724	323	1.569	1.149	31.483	153.254	153.254

Konsern 31. desember 2016

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1				SB1-		BN	Øvrige/ elim	Total
			Markets	EM 1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN	SB1 Gruppen	SB1 Bank			
Netto renteinntekter	906	960	-8	4	183		0	-	-	-117	1.929
Renter av anvendt kapital	47	40	-	-	-		-	-	-	-86	-
Sum renteinntekter	953	1.000	-8	4	183		0	-	-	-204	1.929
Netto provisjons- og andre inntekter	679	196	212	426	-11		234	-	-	-62	1.674
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	1	9	88	-	-		-	317	86	448	949
Sum inntekter	1.633	1.205	292	430	172		235	317	86	182	4.552
Sum driftskostnader	770	332	282	363	55		191	-	-	11	2.003
Resultat før tap	863	873	10	68	117		44	317	86	170	2.544
Tap på utlån, garantier m.v.	13	490	-	-	13		-	-	-	1	516
Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg	850	384	10	68	104		44	317	86	170	2.033
EK avkastning *)	13,8 %	6,9 %									11,3 %

Balanse

Utlån til kunder	93.757	38.938	-	-	5.430		-	-	-	-590	137.535
Herav solgt SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	-33.307	-1.903	-	-	-		-	-	-	-0	-35.211
Individuell nedskrivning utlån	-24	-596	-	-	-11		-	-	-	-2	-632
Gruppenedskrivning utlån	-90	-228	-	-	-20		-	-	-	-0	-339
Andre eiendeler	177	35	1.702	322	16		218	1.476	1.186	31.594	36.726
Sum eiendeler	60.514	36.245	1.702	322	5.414		218	1.476	1.186	31.002	138.080
Innskudd fra og gjeld til kunder	34.856	32.401	-	-	-		-	-	-	-89	67.168
Annen gjeld og egenkapital	25.658	3.845	1.702	322	5.414		218	1.476	1.186	31.091	70.912
Sum egenkapital og gjeld	60.514	36.245	1.702	322	5.414		218	1.476	1.186	31.002	138.080

*) Regulatorisk kapital er lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i PM og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 15,0 prosent for å være i tråd med bankens kapitalmål per 31. desember 2017

***) Spesifikasjon av netto avkastning på finansielle eiendeler inkl. holdt for salg (mill. kr)

	31.12.2017	31.12.2016
Utbytte	6	88
Gevinst/(tap) på aksjer	62	76
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	148	280
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	7	26
Gevinst/(tap) på valuta	45	51
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	58	-2
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	43	25
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbøker ***)	-46	-21
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	317	434
SpareBank 1 Gruppen	349	317
SpareBank 1 Boligkreditt	-41	-17
SpareBank 1 Næringskreditt	19	29
BN Bank eks. resultatandel BN Bolig	98	86
SpareBank 1 Kredittkort	15	24
SpareBank 1 Mobilbetaling	-14	-27
Andre selskaper	10	15
Sum avkastning på eierinteresser	436	427
Sum netto avkastning på finansielle eiendeler	758	949

***) Spesifikasjon av virkelig- verdi sikring

	31.12.2017	31.12.2016
Virkelig verdi-endringer på sikringsinstrumentet	-239	-302
Virkelig verdi-endringer på den sikrede posten henførbart til sikret risiko	192	281
Gevinster el.tap fra sikringsbøker, netto	-46	-21

Note 4 - Kapitaldekning

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. Fra 31. mars 2015 har banken tillatelse til å benytte Avansert IRB for de foretakporteføljene som tidligere ble rapportert etter grunnleggende IRB-metode.

Per 31. desember 2017 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3,0 prosent og den norske motsyklisk kapitalbuffer 2,0 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 12,0 prosent. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et pilar 2-krav for SpareBank 1 SMN på 2,1 prosent med virkning fra fjerde kapital 2016. Totalt minstekrav til ren kjernekapital, inklusive pilar 2-kravet, er dermed 14,1 prosent.

Motsyklisk kapitalbuffer økte fra 1,5 prosent til 2,0 prosent med virkning fra 31. desember 2017.

SpareBank 1 SMN har reklassifisert to fondsobligasjoner fra og med fjerde kvartal 2017. Sammenligningstall er omarbeidet. For ytterligere detaljer se note 1 regnskapsprinsipper.

Fra fjerde kvartal 2016 er differensierte satser på motsyklisk buffer trådt i kraft. For engasjementer i andre land benyttes den motsykliske kapitalbuffersatsen som er fastsatt av myndighetene i vedkommende land. Dersom landet ikke har fastsatt sats benyttes samme sats som for engasjementer i Norge med mindre Finansdepartementet fastsetter en annen sats. For fjerde kvartal 2017 er morbanken under unntaksgrensen slik at den norske satsen benyttes på alle aktuelle engasjementer. For konsern er beregnet vektet motsyklisk kapitalbuffer på 2,0 prosent.

Deler av konsernets fondsobligasjoner og ansvarlig lån er utstedt i henhold til gammelt regelverk. Disse har vært gjenstand for nedtrapping med 40 prosent i 2016 og 50 prosent i 2017. Nedtrappingen øker med ytterligere 10 prosent for hvert år. Per 31. desember 2017 hadde morbanken 450 millioner kroner i fondsobligasjoner som vil være gjenstand for nedtrapping. Tilsvarende for ansvarlig lån er 659 millioner kroner.

Morbank			Konsern	
31.12.16	31.12.17	(mill. kr)	31.12.17	31.12.16
14.166	15.372	Sum balanseført egenkapital	17.510	16.253
-950	-950	Hybridkapital inkludert i egenkapital	-993	-950
-470	-522	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-984	-741
-	-	Andel av fond for urealiserte gevinster i tilknyttede selskap	117	117
-609	-893	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-893	-609
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser bokført i annen egenkapital	-565	-425
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	324	220
-29	-30	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-41	-48
-190	-350	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-333	-248
-	-	Verdiendring på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring	7	-
-	-	Fradrag ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-212	-337
11.917	12.627	Sum ren kjernekapital	13.938	13.233
950	950	Fondsobligasjon	1.427	1.358
483	459	Fondsobligasjon omfattet av overgangsbestemmelser	459	483
13.350	14.036	Sum kjernekapital	15.824	15.073
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
1.000	1.000	Ansvarlig kapital	1.615	1.698
673	561	Ansvarlig kapital omfattet av overgangsbestemmelser	561	673
-256	-254	Fradrag for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-254	-256
1.418	1.307	Sum tilleggskapital	1.922	2.116
14.768	15.343	Netto ansvarlig kapital	17.746	17.189

		Minimumskrav ansvarlig kapital			
1.065	978	Spesialiserte foretak	1.107	1.206	
1.064	1.098	Foretak	1.113	1.102	
1.270	1.370	Massemarked eiendom	1.892	1.753	
85	90	Massemarked øvrig	91	88	
1.223	1.198	Egenkapitalposisjoner IRB	1	3	
4.707	4.733	Sum kredittrisiko IRB	4.205	4.153	
5	3	Stater og sentralbanker	3	5	
73	80	Obligasjoner med fortrinnsrett	146	130	
426	429	Institusjoner	331	340	
5	0	Lokale og regionale myndigheter, offentlige foretak	4	7	
45	44	Foretak	245	253	
0	1	Massemarked	388	179	
13	13	Engasjementer med pant i fast eiendom	193	342	
245	232	Egenkapitalposisjoner	344	338	
86	70	Øvrige eiendeler	166	178	
898	872	Sum kredittrisiko Standardmetoden	1.820	1.772	
35	16	Gjeldsrisiko	18	36	
-	-	Egenkapitalrisiko	22	5	
-	-	Valutarisiko	1	1	
334	341	Operasjonell risiko	510	479	
51	52	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	117	84	
-	-	Overgangsordning	784	574	
6.026	6.015	Minimumskrav ansvarlig kapital	7.478	7.103	
75.325	75.182	Beregningsgrunnlag	93.474	88.786	
3.390	3.383	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 prosent	4.206	3.995	
		Bufferkrav			
1.883	1.880	Bevaringsbuffer, 2,5 prosent	2.337	2.220	
2.260	2.255	Systemrisikobuffer, 3,0 prosent	2.804	2.664	
1.130	1.504	Motsykliskbuffer, 2,0 prosent (1,5 prosent)	1.869	1.332	
5.273	5.639	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	7.011	6.215	
3.255	3.605	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	2.721	3.022	
		Kapitaldekning			
15,8 %	16,8 %	Ren kjernekapitaldekning	14,9 %	14,9 %	
17,7 %	18,7 %	Kjernekapitaldekning	16,9 %	17,0 %	
19,6 %	20,4 %	Kapitaldekning	19,0 %	19,4 %	
		Uvektet kjernekapitalandel			
133.514	145.821	Balanseposter	210.764	194.324	
8.234	7.112	Poster utenom balansen	9.295	10.068	
-690	-902	Øvrige justeringer	-1.580	-1.388	
141.058	152.032	Beregningsgrunnlag for uvektet kjernekapitalandel	218.479	203.005	
13.350	14.036	Kjernekapital	15.824	15.073	
9,5 %	9,2 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	7,2 %	7,4 %	

Note 5 - Utlån til kunder fordelt på sektor og næring

Morbank			Konsern	
31.12.16	31.12.17	(mill. kr)	31.12.17	31.12.16
10.290	11.305	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	11.606	10.499
1.599	1.311	Havbruk	1.697	1.985
2.701	2.850	Industri og bergverk	3.157	2.985
2.980	2.794	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.419	3.532
2.288	2.432	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.700	2.510
4.983	4.639	Oljerelatert virksomhet	4.639	4.983
13.688	14.289	Eiendomsdrift	14.348	13.744
2.442	2.510	Forretningsmessig tjenesteyting	2.260	2.072
3.220	3.547	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.322	3.836
273	226	Offentlig forvaltning	240	288
1.670	1.669	Øvrige sektorer	1.699	1.700
46.135	47.572	Sum næring	50.087	48.133
86.513	94.984	Lønnstakere	98.697	89.402
132.648	142.556	Sum utlån inkl. SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt	148.784	137.535
33.142	34.885	Herav Boligkreditt	34.885	33.142
2.069	1.828	Herav Næringskreditt	1.828	2.069
97.437	105.843	Brutto utlån til kunder	112.071	102.325
620	751	- Individuelle nedskrivninger	765	632
318	323	- Nedskrivning på grupper av utlån	347	339
96.499	104.769	Netto utlån til kunder	110.959	101.354

Note 6 - Tap på utlån og garantier

Morbank

Januar - Desember

	2017			2016		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Tap på utlån (mill. kr)						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-2	127	125	0	449	450
Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	5	5	-	-40	-40
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	8	146	155	8	34	42
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	3	41	45	10	49	59
Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	-5	-1	-6	-6	-3	-8
Sum tap på utlån og garantier	5	318	323	13	490	502

Konsern

Januar - Desember

	2017			2016		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Tap på utlån (mill. kr)						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-2	129	127	0	454	454
Periodens endring i gruppenedskrivninger	5	4	9	4	-42	-38
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	8	146	155	8	36	44
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	13	45	58	14	50	64
Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	-6	-1	-7	-6	-3	-9
Sum tap på utlån og garantier	18	323	341	21	495	516

Note 7 - Nedskrivning på utlån og garantier

Morbank

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.*)	24	602	625	28	148	176
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	8	146	155	8	34	42
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	4	8	13	3	36	39
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	191	191	2	6	8
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	6	100	106	4	518	523
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	18	738	755	24	602	625

*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 4,2 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

Gruppenedskrivninger (mill.kr)	31.12.17			31.12.16		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	90	228	318	90	268	358
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	-	5	5	-	-40	-40
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	90	233	323	90	228	318

Konsern

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.*)	27	611	638	31	153	184
- Konstaterte tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	9	147	157	8	36	44
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	5	9	14	3	36	39
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	191	191	2	6	8
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	7	104	111	4	523	528
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	20	750	769	27	611	638

*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 4,2 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	100	239	339	96	281	376
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	5	4	9	4	-42	-38
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	104	243	347	100	239	339

Note 8 - Misligholdte og tapsutsatte engasjement

Morbank

	31.12.17			31.12.16		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Misligholdte utlån (mill. kr)						
Brutto mislighold over 90 dager	170	50	220	144	29	173
- Individuelle nedskrivninger	12	39	50	17	18	36
Netto misligholdte utlån	159	11	170	127	11	138
Avsetningsgrad	7 %	77 %	23 %	12 %	62 %	21 %
Andre tapsutsatte engasjement						
Tapsutsatte engasjement (ikke misligholdt)	21	1.146	1.167	19	1.435	1.453
- Individuelle nedskrivninger	6	699	705	6	584	590
Netto andre tapsutsatte engasjement	15	448	462	13	851	863
Avsetningsgrad	29 %	61 %	60 %	33 %	41 %	41 %

Konsern

	31.12.17			31.12.16		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
Misligholdte utlån (mill. kr)						
Brutto mislighold over 90 dager	209	75	284	176	38	214
- Individuelle nedskrivninger	14	42	55	20	19	39
Netto misligholdte utlån	195	33	229	156	18	174
Avsetningsgrad	7 %	55 %	20 %	12 %	51 %	18 %
Andre tapsutsatte engasjement						
Tapsutsatte engasjement (ikke misligholdt)	21	1.164	1.184	19	1.455	1.474
- Individuelle nedskrivninger	6	708	714	6	592	599
Netto andre tapsutsatte engasjement	15	456	470	13	863	875
Avsetningsgrad	29 %	61 %	60 %	33 %	41 %	41 %

Note 9 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring

Morbank			Konsern	
31.12.16	31.12.17	(mill. kr)	31.12.17	31.12.16
2.791	3.061	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	3.061	2.791
420	1.021	Havbruk	1.021	420
1.727	2.736	Industri og bergverk	2.736	1.727
2.416	3.046	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.046	2.416
4.067	4.152	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	4.152	4.067
1.740	1.269	Oljerelatert virksomhet	1.269	1.740
4.387	4.595	Eiendomsdrift	4.405	4.153
5.550	6.429	Forretningsmessig tjenesteyting	6.429	5.550
4.848	5.846	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	5.414	4.339
8.627	11.284	Offentlig forvaltning	11.284	8.627
2.048	2.127	Øvrige sektorer	1.863	1.569
38.621	45.565	Sum næring	44.678	37.398
29.769	31.797	Lønnstakere	31.797	29.769
68.391	77.362	Sum innskudd	76.476	67.168

Note 10 - Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
Januar - Desember			Januar - Desember	
2016	2017 (mill. kr)		2017	2016
		Renteinntekter		
124	137	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	44	48
2.986	3.150	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	3.476	3.240
292	284	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	281	289
-	-	Andre renteinntekter	23	19
3.401	3.571	Sum renteinntekter	3.825	3.597
		Rentekostnader		
152	133	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	137	153
652	654	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	636	636
708	668	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	668	708
99	95	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital *)	97	101
2	-0	Andre rentekostnader	13	13
58	49	Avgift Sparebankenes sikringsfond	49	58
1.672	1.599	Rentekostnader og lignende kostnader	1.600	1.668
1.730	1.972	Netto renteinntekter	2.225	1.929

*) SpareBank 1 SMN har fra og med fjerde kvartal 2017 reklassifisert to fondsobligasjoner fra gjeld til egenkapital. Endringen har medført reduserte rentekostnader i 2017 på totalt 44 millioner kroner og for 2016 på 45 millioner kroner. Sammenligningstall for 2016 er omarbeidet. Det vises til note 1 for ytterligere detaljer.

Note 11 - Andre driftskostnader

Morbank		Konsern	
Januar - Desember		Januar - Desember	
2016	2017 (mill. kr)	2017	2016
197	203	266	252
	IT-kostnader		
18	17	22	22
	Porto og verditransport		
55	50	104	98
	Markedsføring		
34	50	102	98
	Ordinære avskrivninger		
124	118	118	109
	Driftskostnader faste eiendommer		
70	77	139	108
	Kjøpte tjenester		
116	118	192	156
	Øvrige driftskostnader		
615	634	943	844
	Sum driftskostnader		

Note 12 - Øvrige eiendeler

Morbank			Konsern	
31.12.16	31.12.17	(mill. kr)	31.12.17	31.12.16
27	-	Utsatt skattefordel	178	196
121	115	Varige driftsmidler *)	263	906
37	61	Opptjente ikke motatte inntekter	104	63
20	35	Fordringer verdipapirer	322	220
198	158	Pensjonsmidler	171	207
479	333	Andre eiendeler	615	785
882	703	Sum øvrige eiendeler	1.654	2.376

*) Bygningene i SpareBank 1 SMN Kvartalet er omklassifisert til holdt for salg og utgjør en nedgang i varige driftsmidler på 640 millioner kroner fra 31. desember 2016. Se nærmere beskrivelse i note 2.

Note 13 - Annen gjeld

Morbank			Konsern	
31.12.16	31.12.17	(mill. kr)	31.12.17	31.12.16
0	21	Utsatt skatt	81	33
266	337	Betalbar skatt	367	319
8	9	Formuesskatt	9	8
73	70	Tidsavgrensninger	444	367
118	112	Avsetninger	112	118
26	24	Pensjonsforpliktelser	24	26
90	88	Trasseringsgjeld	88	90
3	16	Leverandørgjeld	82	39
0	0	Gjeld verdipapirer	162	147
-	-	Egenkapitalinstrumenter	244	181
146	232	Annen gjeld	311	203
731	909	Sum annen gjeld	1.923	1.531

Note 14 - Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital

Konsern

Endring i verdipapirgjeld (mill. kr)	31.12.17	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.16
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	41.663	11.490	6.332	970	35.535
Verdijusteringer	207	-	-	-246	453
Påløpte renter	324	-	-	-4	328
Totalt	42.194	11.490	6.332	720	36.317

Endring i ansvarlig lånekapital (mill. kr)	31.12.17	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.16
Ordinære ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1.701	1.000	1.000	-3	1.704
Fondsobligasjonslån, nominell verdi *)	450	-	-	-	450
Verdijusteringer	40	-	-	-24	64
Påløpte renter	10	-	-	-1	10
Totalt	2.201	1.000	1.000	-27	2.228

*) SpareBank1 SMN har i fjerde kvartal 2017 reklassifisert to fondsobligasjonslån fra gjeld til egenkapital, og sammenligningstallene er omarbeidet. Se nærmere beskrivelse i note 1.

Note 15 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskasseveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2017:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	16	4.334	-	4.351
- Obligasjoner og sertifikater	2.547	17.189	-	19.736
- Egenkapitalinstrumenter	1.339	-	419	1.759
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.236	3.278
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	66	66
Sum eiendeler	3.902	21.566	3.722	29.190
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	14	3.328	-	3.343
- Egenkapitalinstrumenter	239	4	-	244
Sum forpliktelser	254	3.332	-	3.586

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2016:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	44	4.708	-	4.752
- Obligasjoner og sertifikater	2.511	15.046	-	17.557
- Egenkapitalinstrumenter	959	-	524	1.483
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.783	3.826
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	60	60
Sum eiendeler	3.514	19.796	4.367	27.676
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	48	4.026	-	4.074
- Egenkapitalinstrumenter	173	8	-	181
Sum forpliktelser	221	4.034	-	4.255

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2017:

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.17	3.783	524	60	4.367
Tilgang	304	20	-	323
Avhending	-849	-157	-20	-1.026
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-2	33	27	57
Utgående balanse 31.12.17	3.236	419	66	3.722

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2016:

(mill. kr)	Fastrentelån	Aksjer til virkelig verdi over resultatet	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.16	4.405	574	108	5.087
Tilgang	770	28	1	799
Avhending	-1.347	-66	-	-1.413
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-44	-13	-50	-106
Utgående balanse 31.12.16	3.783	524	60	4.367

Note 16 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil.

Konsernet reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. Det foreligger beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse. Konsernet har som mål å kunne overleve i tolv måneder uten tilgang på ny finansiering samtidig som boligpriser faller med 30 prosent. Banken skal i samme periode tilfredsstille minstekrav til LCR.

Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av senior obligasjonslån og OMF var 2,83 år ved utgangen av fjerde kvartal 2017. Samlet LCR var 164 prosent ved utgangen av fjerde kvartal og gjennomsnittlig samlet LCR var 146 prosent i kvartalet isolert. LCR i norske kroner og euro var henholdsvis 162 og 177 prosent ved utgangen av kvartalet.

Note 17 - Resultat per egenkapitalbevis

Egenkapitalbeviserens andel av resultatet er beregnet som resultat etter skatt fordelt i forhold til gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i regnskapsåret. Det foreligger ikke opsjonsavtaler knyttet til egenkapitalbevisene slik at utvannet resultatet er overensstemmende med resultat pr. egenkapitalbevis. Ved avleggelsen av regnskapet for 2016, var resultat per egenkapitalbevis feilaktig oppgitt til 8,11. Dette er nå korrigert i sammenligningstallene.

(mill. kr)	31.12.17	31.12.16
Grunnlag årsresultat som fordeles mellom EK-bevisiere og grunnfondskapital 1)	1.763	1.606
Resultat til egenkapitalbevisiere, fordelt etter egenkapitalbevisbrøk 2)	1.128	1.027
Gjennomsnittlig antall utstedte egenkapitalbevis fratrukket egne bevis	129.507.851	129.534.387
Resultat per egenkapitalbevis	8,71	7,93

1) Korrigert årsresultat	31.12.17	31.12.16
Konsernets årsresultat	1.828	1.681
- ikke-kontrollerende eierinteressers andel av årsresultat	-32	-41
- korrigert for renter på hybridkapital ført direkte mot EK	-33	-34
Korrigert årsresultat	1.763	1.606

2) Beregning av egenkapitalbevisbrøk (morbank) (mill. kr)	31.12.17	31.12.16
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	5.079	4.490
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	81	81
Annen egenkapital	-	-
A. Sum egenkapitalbevisierens kapital	8.652	8.063
Grunnfondskapital	4.831	4.499
Fond for urealiserte gevinster	45	45
Annen egenkapital	-	-
B. Sum grunnfondskapital	4.877	4.545
Avsetning gaver	322	220
Avsatt utbytte	571	389
Egenkapital ekskl. hybridkapital	14.422	13.216
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	63,95 %	63,95 %
Egenkapitalbevisbrøk til disponering	63,95 %	63,95 %